

Tárgytematika / Course Description
**A társadalom- és jogtudományi megismerés sajátosságai és
kutatásmódszertana**
N_DOB5

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Szigeti Péter

Félév / Semester: 2022/23/1

Beszámolási forma /

Assesment: Beszámoló (háromfokozatú)

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 20/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tantárgy célja:

A tudomány az emberi gyakorlatból kinőtt olyan tevékenységforma, amelynek sajátos kritériumai, vezérlő eszméi és módszerei vannak. Ezek számbavétele a társadalomtudományokat és a jogtudományt illetően tudatossá és cselekvőképessé teszik a kutatói magatartást és motivációkat.

Ennek megfelelően a stúdium első fele *tudomány- és ismeretelméleti* megközelítést ad, a második része pedig *kutatásmódszertani* kérdéseket tárgyal.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A tantárgy tematikája

1) Ismeretelméleti kérdések:

Az emberi-társadalmi gyakorlat tárgyiasult formáiról: munka – művészet – vallás – tudomány – jog összevetése.

Tudomány – naiv tudat, tudattalan emberiesítés, teleologikus gondolkodás.

Kognitív disszonancia versus dezanthropomorfizáció.

A tudományosság lényegi kritériumainak – objektivitás; immanens jelenségmagyarázat; az elméletalkotás belső történetisége; és a praxis ellenőrző szerepe – pozitív kibontása.

A társadalomtudományok specifikumai.

Történeti társadalomtudomány és a történetiség felfogása.

A jogtudomány különeműsége: praxishoz kötöttség és jogelméleti általánosítás.

A jogász hivatások operacionális tudástípust igényelnek, amíg az elméleti jogtudományok a szubsztantív racionalitását. A kettő közötti helyzetben vannak az ágazati szakjogtudományok és a tételes jogi területek. Típus alkotás a jogban (ideáltípus, átlagtípus és lényegtípus).

A jogtudományok hivatása a jog eszméjének, az igazságosságnak az előmozdítása, a jogszerűség talaján.

Jogszerűség – igazságosság és az igaz/hamis ismeretelméleti megkülönböztetés viszonya.

2. Kutatásmódszertani kérdések:

Gondolkodás-módszertan – tudománymódszertan – kutatómódszertan. Módszertani és kutatómódszertani alapfogalmak a tudományelmélet és tudományfilozófia kontextusában: falszifikáció és verifikáció, illetőleg paradigma, perspektíva, konceptualizálás és operacionalizálás, stb.

A tudományos kommunikáció. Jogi (jogász szakmai) és tudományos (jogtudományi) folyóiratok. A konferencia (és a konferencia-szervezés technikája)

A kutatási terv (a PhD-hallgatóké). A társadalomtudományi kutatások tervezése

Főbb társadalomtudományi módszerek. Kvalitatív és kvantitatív módszerek a társadalomtudományokban. Indexek, skálák, tipológiák. Statisztikai elemzés, megfigyelés és mintavétel. Kérdőíves felmérés, interjú, terepkutatás, tartalomelemzés. A jogtudományi módszerek sajátosságai.

Hivatkozás és a hivatkozási technikák. A plágium. Bibliográfia és a bibliográfia-készítés

A tudományos teljesítmény mérése. A tudománymetria és problémái

---

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESMENT'S METHOD

részvétel és egyéni feladatteljesítés

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Irodalom:

1.

Szigeti Péter: A kritikai társadalomtudományi megismerés specifikumai
JOG – ÁLLAM – POLITIKA 2013/1. 39-70.

Szigeti Péter: A jogtudomány társadalomtudományok közötti különmeműsége: praxishoz kötöttség és jogelméleti általánosítás JOG – ÁLLAM – POLITIKA 2013/2. 3-15.

Earl Babbie (2003) A társadalomtudományi kutatás gyakorlata Balassi Kiadó Budapest.

Andorka Rudolf (2006) : Bevezetés a szociológiába 33-47.p. és 97-114.p.

Kocka, Jürgen (2011): A történelem és a társadalomtudományok ma.
Eszmélet. 92. 89–105.

Iggers, G. Georg (1988): A német historizmus. A német történelemfelfogás Herdertől napjainkig. (ford.: Telegdy Bernát és Gunst Péter) Budapest.

Aronson, Elliot (1980): A társas lény. 2. változatlan kiadás. (ford. Erős Ferenc) Budapest.

Hartmann, Nicolai (1970): Teleológiai gondolkodás. (ford.: Redl Károly) Budapest.

Gulbenkian Bizottság: A társadalomtudományok jövőjéért: nyitás és újjászervezés Napvilág, 2002.

Jakab András - Menyhárd Attila /szerk./, (2015) A jog tudománya Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal hvgorac, Budapest

Popper, Karl (1989): A historicizmus nyomorúsága. (ford.: Kelemen Tamás) Budapest.

Sajó András (1983): Kritikai értekezés a jogtudományról. Budapest.

Lukács György (1965): Az esztétikum sajátosságai. 1 és 2. fejezete, Budapest.

Therborn, Göran (2010): A marxizmustól a posztmarxizmus felé?. (ford.: Bozsó Péter) Budapest.

Immanuel Wallerstein (2006) Introduction á l'analyse des systemes-monde La Découvert Paris

2.

Babbie, E.: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi. 1996, 2006.

Sajó András: *Kritikai értekezés a jogtudományról*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1983.

Laki János: *A tudomány természete. Thomas Kuhn és a tudományfilozófia történeti fordulata*. Budapest, Gondolat, 2006. 15-57. & 165-185.

Eco, Umberto: *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* Kairosz Kiadó, Budapest, 2005., Partvonal, 2012.

Majoros Pál: *Kutatásmódszertan avagy. Hogyan írjunk könnyen, gyorsan jó diplomamunkát? Módszertani tananyag a gazdasági felsőoktatás hallgatói számára*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997.

Gyurgyák János: *Szerzők és szerkesztők kézikönyve*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005

Bär, Sigfried: *Professzorok és alattvalók. A tudományos kutatás diszkrét bája*. 137. & Sigfried Bär: *A Céh. Az egyetemek lényege a professzorrá válásnak és a professzorok érzelmi életének tükrében*. Bp. Akadémiai Kiadó, 2005. 281.

Feyerabend, Paul: *A módszer ellen*. Bp. Atlantisz, 2002.

A jog tudománya. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal. Szerk.: Jakab András - Menyhárd Attila. Budapest, HvgOgorac, 2015.